

Εξεταστέα ύλη Κοινωνικής Θεωρίας Ι (110005)

Χειμερινό εξάμηνο 2010-2011

Montesquieu, Charles - Louis de Secondat. 1689-1755

- Από την πολιτική φιλοσοφία στην κοινωνιολογία.
- Η έννοια του νόμου στον Μοντεσκιέ.
- Οι τύποι διακυβέρνησης.
- Η διάκριση των εξουσιών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Montesquieu, Charles - Louis de Secondat. *Το πνεύμα των νόμων*. Μετφ. Π. Κονδύλης & Κ. Παπαγιώργης. Αθήνα: Γνώση, 1994. 2 τόμοι.

Althusser, Louis. *Μοντεσκιέ. Πολιτική και Ιστορία*. Μετφ. Φ. Σιάτιστας. Αθήνα: Πλέθρον, 2005.

Aron, Raymond. *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, τομ. 1, *Μοντεσκιέ, Κοντ, Μαρξ, Τοκβίλ*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Γνώση, 1991, σ. 33-104.

Βλάχος, Γεώργιος Κ. *Η πολιτική του Μοντεσκιέ: μεθοδολογία και βασικές έννοιες*. Μετφ. Μ. Βλάχου & Α. Παπαρίζος. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1980.

Lallement, Michel. *Ιστορία των κοινωνιολογικών ιδεών*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2004, σ. 52-57.

Χρύσης, Αλέξανδρος. *Ο στωικός Montesquieu. Νόμος και ελευθερία*. Αθήνα: Πολύτροπον, 2008.

Alexis de Tocqueville (1807-1859)

- Η έννοια της δημοκρατίας
- Ο ατομικισμός στο χώρο των συναισθημάτων
- Ο ατομικισμός στο χώρο των ιδεών
- Ο δεσποτισμός
- Μέσα ίασης των βλαβερών συνεπειών του ατομικισμού:
  - Θρησκεία
  - Η θεωρία των ενώσεων
  - Η ελευθερία

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Tocqueville, Alexis de. *Η δημοκρατία στην Αμερική*. Εισ. Γ. Μανιάτης. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Στοχαστής, [1996-97]. 727 σ.

Το Παλαιό Καθεστώς και η Επανάσταση. Πρωλ. Π. Μ. Κιτρομηλίδης. Μετφ. Α. Παππάς. Αθήνα: Πόλις, 2006. 480 σ.

Μνημόνιο για τη φτώχεια. Εισ. Σ. Κωνσταντακόπουλος. Μετφ. Ε. Παπαδάκη. Αθήνα: Πόλις, 2005. 121 σ.

Aron, Raymond. *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, τομ. 1, *Μοντεσκιέ, Κοντ, Μαρξ, Τοκβίλ*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. [1^η γαλλική έκδοση 1967]. Αθήνα: Γνώση, 1991, σ. 313-424.

Hervieu-Léger, Danièle & Willaime, Jean-Paul. *Κοινωνικές Θεωρίες και Θρησκεία*. Πρωλ. Ν.Η. Παπαγεωργίου. Μετφ. Κ. Τσικερδάνος. Αθήνα: Κριτική, 2005. σ. 57-91.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Ο ατομικισμός στη σκέψη του Alexis de Tocqueville», *Αξιολογικά* 7, Νοέμβριος 1994, σ. 137-155.

Ατομικισμός, επανάσταση και δημοκρατία. Για την πολιτική θεωρία του Τοκβίλ. Αθήνα: Σαββάλας, 2008. 199 σ.

Lallement, Michel. *Ιστορία των κοινωνιολογικών ιδεών*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2004, σ. 65-68.

Lowith, Karl. *Από τον Hegel στον Nietzsche. Το επαναστατικό ρήγμα στη σκέψη του δέκατου ένατου αιώνα*. Μετφ. Γ. Αποστολοπούλου. Αθήνα: Γνώση, 1987. Τομ. 2, σ. 40-45.

Vilfredo Pareto (1848-1923)

Λογικές και μη λογικές πράξεις.

Κατάλοιπα

- Ενστικτο των συνδυασμών ή πρόοδος
- Διατήρηση των αθροισμάτων ή συντήρηση

Παράγωγα ή Θρησκείες

Κοινωνική ετερογένεια: ο νόμος της παντοτινής κυριαρχίας των ελίτ.

- Κυβερνητική και μη κυβερνητική ελίτ
- Συνοχή και συνείδηση των ελίτ
- Ο ρόλος της μάζας

Μέσα κυριαρχίας των ελίτ: βία ή πανουργία.

Κυκλοφορία των ελίτ

- Ανοικτή ή κλειστή ελίτ: ατομική διείσδυση ή επανάσταση
- Ψυχολογική ερμηνεία της κυκλοφορίας των ελίτ
- Φιλοσοφία της ιστορίας

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Pareto, Vilfredo. «Η χρήση της βίας στην κοινωνία» στο: *Οι κλασικοί της κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Οδυσσέας, χ.χ., σ. 167-177.

«Το σύστημα διακυβέρνησης», μετφ. Γ. Ν. Μερτίκας, *Λεβιάθαν* 16, 1996, σ. 31-48.

«Τα προβλήματα της κοινωνιολογίας», μετφ. Π. Κονδύλη, *Θεωρία και Κοινωνία* 1, Μάιος 1990, σ. 176-189.

Αντωνοπούλου, Μαρία. *Οι κλασικοί της κοινωνιολογίας. Κοινωνική θεωρία και νεότερη κοινωνία*. Αθήνα: Σαββάλας, 2008. σ. 279-322..

Aron, Raymond. *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, τομ. 2, *Ντυρκέμ, Παρέτο, Βέμπερ*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. [1^η γαλλική έκδοση 1967]. Αθήνα : Γνώση, ²1991, σ. 145-267.

Bottomore, T. B. *Ελίτ και κοινωνία*. Μετφ. Θ. Μπανούσης. Αθήνα: Εκδόσεις 70, χ.χ., σποράδην.

Burham, James. *Οι Μακιαβελιστές υπέρμαχοι της ελευθερίας*. Μετφ. Μ.-Α. Αλαβάνου, Αθήνα: Κέδρος, 2009. σ. 106-142 & 195-248.

Gurvnitch, Georges. *Μελέτες για τις κοινωνικές τάξεις*. Μετφ. Δ.Γ. Τσαούσης. Αθήνα: Gutenberg, 1976, σ. 184-200.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Οι κλασικοί του ελιτισμού και ο σοσιαλισμός», στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Φιλοσοφική Σχολή, Δ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο - «Προβλήματα σοσιαλισμού», Και τώρα τι; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21^ο αιώνα, Αθήνα: Εναλλακτικές Εκδόσεις, 1999, σ. 276-281.

Lallement, Michel. *Ιστορία των κοινωνιολογικών ιδεών*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2004, σ. 159-163.

Timasheff, N. S. & Theodorson, G. A. *Ιστορία κοινωνιολογικών θεωριών*. Μετφ. Δ. Γ. Τσαούση. Αθήνα: Gutenberg, 1983, σ. 225-243

Emile Durkheim (1858-1917)

Περί του καταμερισμού της κοινωνικής εργασίας (1893)

- Διάκριση μηχανικής και οργανικής αλληλεγγύης και χαρακτηριστικά των δυο τύπων κοινωνίας που αντιστοιχούν σε αυτές.
- Η έννοια της συλλογικής συνείδησης.
- Προτεραιότητα της κοινωνίας απέναντι στο άτομο.
- Αίτια της μετάβασης από τις κοινωνίες μηχανικής αλληλεγγύης στις κοινωνίες οργανικής αλληλεγγύης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Durkheim, Emile. *Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου*. Πρωλ. & μετφ. Λ. Μουσούρου. Αθήνα, Gutenberg, 1978.

Αντωνοπούλου, Μαρία. *Οι κλασικοί της κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Σαββάλας, 2008, σ. 190-278.

Aron, Raymond. *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, τομ. 2, Ντυρκέμ, Παρέτο, Βέμπερ. Μετφ. Μ. Λυκούδης. [1^η γαλλική έκδοση 1967]. Αθήνα : Γνώση, ²1991, σ. 27-41 & 63-85.

Γάγγας, Σπύρος. *Κοινωνία και Ηθική. Αξίες και νεωτερικότητα στην κοινωνιολογία και τη φιλοσοφία του Emile Durkheim*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καραγιωργα, 2009. 454 σ.

Καραμπατζάκη-Περδίκη, Ε. «Η έννοια του καταμερισμού της εργασίας στον Κ. Μάρξ και τον Ε. Ντυρκέμ», στο: *Κάρλ Μάρξ και η φιλοσοφία*, Αθήνα: Gutenberg, 1987, σ. 273-292.

Κυπριανός, Παντελής «Ιστορικό παρελθόν και κοινωνιολογικό παρόν στο έργο του É. Durkheim», *Ιστορικά* 32, 2000, σ. 131-164.

Hervieu-Léger, Danièle & Willaime, Jean-Paul. *Κοινωνικές Θεωρίες και Θρησκεία*. Πρωλ. Ν. Η. Παπαγεωργίου. Μετφ. Κ. Τσικερδάνος. Αθήνα: Κριτική, 2005. σ. 211-273.

Lallement, Michel. *Ιστορία των κοινωνιολογικών ιδεών*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2004, σ. 175-205.

Μπάλιας, Στάθης. «Κράτος, δημοκρατία και εκπαίδευση στη σκέψη του Ε. Durkheim», *Αξιολογικά* 15, Μάιος 2006, σ. 201-219.

Υπεύθυνος μαθήματος : Σταύρος Κωνσταντακόπουλος